

Előzetési feltételek
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve:

Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Hétfogdij 50 kr.

Villtér sora 20 kr.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

kiadóhivatal:

Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papíraru-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Az ezredéves kiállítás eredménye.

(Matlekovits Sándor könyve.)

Nagyszabású munka első kötete jelent meg e napokban. „Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezeréves fennállásakor és az 1896. évi ezredéves kiállítás eredménye” a ezime a több kötetre terjedő nagy munkának, melynek első kötete kizárólag hazánk közgazdasági és közművelődési állapotait ismerteti a millennium idején. Ezt a kötetet Matlekovits Sándor írta s a 35 éves monografia a legjobb, legtájékoztatóbb munka közgazdasági és közművelődési állapotainkról.

Az a tény, hogy első helyen foglalkozunk e művel, azt akarja dokumentálni, hogy annak jelentőségét nagyon méltányoljuk s azt nemcsak az eddigiek között legjobb forrásmunkának tartjuk, hanem egyúttal „egy programnak is, mely közgazdasági és közművelődési állapotaink jövő fejlesztésére nézve meg fogja jelölni a főbb irányzatokat”.

A kereskedelmi és iparkamarák által annak idején tervezett közgazdasági monografiát teljesen pótolja ez a munka,

sőt következő kötetekben természetes folyamánya a monografiának, amennyiben ugyanis megjelöli a teendőket a termelés különböző ágazataiban. Ezért nemcsak történelmi becsese van, hanem aktuális és a jövőre messze kiható fontossága a kitünő író e munkája, melynek révén hazafias buzgalommal foghatunk az ezredéves kiállítás tanulságainak érvényesítéséhez.

Melegen ajánljuk tehát e nagyszabású munkát mindazoknak figyelmébe, akik az ipar közérdekeivel foglalkoznak, tehát nemcsak a testületeknek, hanem az egyeseknek is. E nélkül céltudatos, reális munkaprogramot megállapítani a közel jövőben nem lesz lehetséges, viszont e mű fonalán minden téren könnyen tájékozhatja bárki magát a teendők iránt.

*

A most megjelent első kötetről és általában az egész munkáról Matlekovits tájékoztatást nyújt a munka bevezető részében. E tájékoztatóból közöljük e helyen a következő fontosabb részeit:

Az első kötet, mint „Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezeréves fennállásakor” hazánk statisztikája, meg pedig oly terjedelemben, hogy belőle a jelenlegi állapot és fejlődése főképp 1867

óta a rendelkezésre álló és részben már megjelent, részben most megszerzett adatokból tisztán kivethető legyen. Az összehasonlító statisztikát a lehető legnagyobb mértékben alkalmaztam.

Hazánk viszonyai és fejlődése abból, hogy hosszú évek során át gyűjtött adatokat és az egyes varmegyéket egymással összehasonlítjuk, kelően kidomborodnak ugyan, de egészen más háttérrel kap országunk, ha a szomszéd Ausztriával s egyes korona-országokkal és tartományaival, valamint Európa többi országaival minden egyes viszonylatban összehasonlítjuk. Míg az előbbi mód megmutatja fejlődésünket az időben, valamint országunk részeinek egymáshoz való viszonyát, — az utóbbi tájékoztat bennünket arról, hogy közvetlen és távolabbi szomszédainkhoz képest miképp állunk és mily helyet foglalunk el Európa nemzetei között; szabad-e büszkeséggel fejünk föl emelünk, avagy még csak oly stádiumban vagyunk, amely még erős munkát követel, ha csak arra a fökra is kívánunk jutni, a melyen egyes nagyobb műveltségű nemzetársaink már állanak.

*

Amennyire emberileg lehető, tartózkodtam egyéni nézetemet más, mint a statisztikai adatok által megokolt módon érvényre juttatni: szándékozom az ország hű képét statisztikai adatok tárában föltüntetni; a tárgyilagos viszonyokat vázolom, az olvasóra bízom, hogy fölfogása által adjon a képnek

TÁJRCZA.

Az alvinczi temetőben . . .

Az alvinczi temetőben
Van egy öreg sirhalom,
Lakóját e régi sirnak
De sokszor elsíratom.

Az alvinczi temetőben
Van még egy kis fakereszt —
Messze menniem, távol tőle
Ez a fejfa nem ereszt.

Az alvinczi temetőt én
Oh, de hogy megáldanám,
Az alvinczi temetőben
Nyugszik az én jó atyám.

Pakots József.

Uj Palaestina.

Bernben összegyűltek majdnem az egész világ zsidóságának képviselői, hogy a hajdani zsidó haza visszaállításán tanácskozzanak. Pénzen szeretnék visszavásárolni őseik földjét s hogy a szultánt tervüknek megnyerjék, első sorban a nagyhatalmakat akarják pártjukra vonni. Szó se fér ahhoz, hogy a szultán meg ne engedné Palaestina kiszáradását s az ő koronája alatt egy új Zsi-

dóország keletkezését. A kérdés csak az, hogy vajjon lesz-e elég polgára az új államnak s meg ha a ma már letelepült zsidóság hajlandó lenne is cserben hagyni szülőföldjét, egyáltalában van-e még eredeti, tiszta zsidó faj akkora számban, hogy képes legyen benépesíteni Ábrahám egykori földjét a Jordán mentében?

A zsidóság mai számát az egész föltekén kilenczedelemillióra becsülik. Ebből Oroszországra (Lengyelországgal együtt) valami 4, Ausztriára 1 millió, hazánkra 800, Németországra 600, Romániára pedig 400 ezer esik. Ázsiában alig 800, Afrikában 500, Amerikában pedig csak 200 ezer lakik. A többi 1.200.000 Európa föl nem sorolt államokban van letelepülve.

A zsidóság őstörténete legendaiban mindenki előtt ismeretes. Mintegy 2000 évvel Kr. e. Abram (a magas, főapa), akit később Abrahamnak (a sokaság apjának) neveztek, Palaestina-ba költözött az Eufrátesen túlról népével, amelyet éppen ezért hébereknek (ibrim), folyóntuliaknak hívtak. Az izraelita elnevezés Jakab-Izrael (Istennel harczó), a harmadik pátriárka után, szintén kezdetől fogva divott, míg a babyloni fogságból való visszatérés után az egész izraelita népet együtt zsidónak (judaei i' hudim) hívták,

mert majdnem valamennyien Juda polgárai voltak.

A választott nép egysége Böles Salamon halálával megszűnt. Csak Juda és Benjámin törzse maradt hű a levitákkal Rehabeamhoz és Juda királyságát képezték Jeruzsálem fővárossal, míg a többi törzs az adófizető Moabbal, Jerobeam alatt Izrael királyságát alkotta s fővárosa Sichem, majd Thirza és végül Samaria lett.

A zsidó nemzetnek ez a kétfelé válása 953-ban történt. Kr. e. s már 234 évvel utóbb, 719-ben megdönt Izrael. Szalmaassar, Assyria királya, méd és perzsa vidékeken osztotta szét Izrael népet, amelyet a körülöttük élő nemzetek teljesen elnyeltek. Asszarhaddon később Babelből, Kutából és más helyekről idegeneket telepített az elfoglalt országba s állítólag ezeknek az izraelitákkal való keveredéséből származnak a samaritánusok (kutaeusok).

Juda királysága 367 esztendeig állt fenn. Csak 586-ban győzte le Nebukadnezár teljesen s ekkor hurczolták a népet a babyloni fogságba. A visszamaradtaknak a király helytartót adott, de ezt agyonütötték s a nép, hogy meneküljön a király haragjától, Egyiptomba vándorolt ki.

Kyros megengedte a zsidóknak a hazatér-

oly egyéni színezetet, melyet az adatok mérvadó hatalmával bele tud önteni. Közgazdasági és közművelődési állapotunk és fejlődésünk tekintetében saját egyéni nézeteimet az egész nagy munka befejező szakaszában fogom kifejtetni s így korán sincs szándékomban egyéni felfogásomat elrejtteni, annál kevésbé, miután közgazdasági álláspontomat a hazai közönség amugy is ismeri és újabb tanulmányaim és az ezredéves kiállítás alkalmából szerzett tapasztalásaim eddig elfoglalt nézeteimtől eltérésre okot nem szolgáltatottak. Sohasem ragaszkodtam makacsul és csak azért, hogy az egyszer kimondott elvet minden áron védelmezem, elméleti irányhoz.

A közgazdasági életnek minden egyes nemzetnél a különböző időben mutatkozó más és más viszonyai között más és más alakulásai vannak, melyeknél az elmélet bármely irányát ridegen alkalmazni gyakorlatban működő államférfinak nem szabad. De másrészt vannak bizonyos jellemző vonások korunknak óriási mértékben technikailag fejlődő közgazdasági életében, melyek elementáris erővel megkövetelik a nekik megfelelő közgazdasági politikát és meg nem tűrik a bármely szépnek vagy nemesnek tetsző elméleti irányzatnak erőszakos alkalmazását. Ha valamikor, úgy korunkban lehetetlen a közgazdasági politikának a szabad tevékenységgel ellentétes irányban való fejlesztése, és ha a szociális viszonyoknak mindinkább erőteljesebben kitörő jelensége az állam nagyobb beavatkozását egyrészt indokolttá teszi és korunk humanizmusa másrészt megköveteli is, hogy a gazdaságilag gyöngébbek az erősebbek önzése ellenében az államban védőt találjanak, az egész közgazdasági életnek sablonszerű vezetése és az állami hatalomnak e téren való turalma éppen korunkban a lehetetlenség országába tartozik. Sohasem tartoztam azok közé, akik az állam hivatását csak a tétlen néző, vagy pusztán a mutatkozó akadályok elhárítójának szerepére vélik nemzeti életünkben szorítani. Nemcsak a közgazdasági irányzat, mely Európa művelt népeinél leg-

ujabban az állam fokozottabb tevékenységét tette általánossá, hanem külön hazai viszonyaink is követelik, hogy az egyesekre és a testületre az állam hatékonyan befolyjon. Népünk faji jelleme a tétlenség, a nehézkesség és a régihez való tulságos ragaszkodás. Ezért mutatkozik nálunk bizonyos irányokban lassabb mozgás és a haladásnak elmaradása. Ez teszi szükségessé, hogy példaadás és ösztönzés által az állam oly tereken is szerepeljen, ahol más államokban az egyéni kezdeményezés vagy a társulati élet elegendőnek bizonyult. Ámde az állami közreműködésnek nem szabad nálunk sem oly tulságosnak lenni, hogy vele megölje az egyéni önállóság és társulati erő jótékony hatásait. Az általános kívánság, mely újabbá nálunk majdnem minden téren szokásosá vált, hogy mindenütt az állam segítségével, támogatása, közreműködése kerestetik, beteges állapot, mely egyrészt az egyéni és társadalmi tevékenység elgyöngítését, másrészt az állami beavatkozás túltengését vonja maga után és politikánk irányára csakis hátrányos következtetés lehet. Ezeket az eszméket csak jelezni kívántam, mikor munkám első kötete napvilágot lát, még pedig annál is inkább, mert ezen statisztikai munkámnak végső része, ahol a következtetéseket levonni szándékozom, csak akkor fog megjelenni, ha az ezredéves kiállítás részleteinek leírása és bírálata már közkezen forog.

Az ezredéves kiállítás eredményeinek föltüntetésére sikerült oly szakérteket megnyernem, akik nevük és foglalkozásuknál fogva is az illető anyag alkalmas és hasznavehető feldolgozására nézve kellő biztosítékot nyújtanak.

A kiállításnak jelenkori részéről szóló egyes jelentések mindenekelőtt a kiállítás eredményeit a tényleges állapotnak megfelelően vázolják és ez alkalommal összehasonlító tanulmányokat nyújtanak az 1885. évi kiállítás eredményeivel. A részletes jelentések feladata kifejtetni azt, vajjon az illető csoport hazánk tényleges viszonyainak megfelelően állított-e ki, épp ezért esetleg

utálnak arra is, mennyiben volt hiányos a kiállítás, milyen nagyobb jelentőségű termékek, cégek vagy intézmények hiányoztak a kiállításon, szóval kiegészítik a kiállítás képét úgy, hogy abból az illető csoport valószínűségi országos állapota tisztán kivehető legyen. Minden egyes jelentés tárgyának természetét szerint figyelemmel lesz arra, hogy hazai állapotainkat és fejlődésünket Ausztria hasonló viszonyaival összehasonlítsa és kifejtse, elegendő-e már az illető művelési ág tényleges állapota az ország szükségleteivel szemben, kell-e még a külföld és kivált Ausztria közreműködését igénybe venni, mennyiben vagyunk már abban a helyzetben, hogy az ország szükségletein felül a külföldre is menjünk és mennyiben függ esetleg az illető foglalkozási ág a külföld keresletétől.

Ezzel kapcsolatban ki lesznek fejtve a netán tapasztalt visszás állapotok és javaslat lesz tőle arra nézve, „mi volna a cél szerű akár törvényhozási, akár állami, akár társadalmi és egyéni szempontból a legelőnyösebb továbbfejlődés és virágzás biztosítására.

A részletes jelentéseknél főgondot fordítottunk arra, hogy a kiállítás eredménye a valóban megfelelően adassék elő; kerüljük az egyes kiállítók reklámszerű dicséretét ép úgy, mint még inkább sárbahuzását. Okkalmóddal adjuk elő a dicsérendőt ép úgy, mint az esetleg gáncsolandót és főképp ez utóbbinál a legnagyobb óvatosságot alkalmazzuk.

Munkálkodásunknál szemünk előtt lebegett az, hogy a nemzet ezeréves fennállásának megőlését a kiállítás hűséges méltatása által megörökítsük, az ország állapotát a tényleges viszonyoknak megfelelően előadjuk, a legközelebbi teendőkre nézve véleményünket őszintén feltárjuk, és ekkép hazánk erőteljes fejlődésére tehetségünk szerint közreműködünk.

Sz. 1324—897. k. b. Valamennyi járás tkt. főszolgabírájának és mindenik város tkt. polgármesteré-

rést, de alig 42.000 vette igénybe az engedélyt s ezeknek utódjai közül is sokan mentek Ptolomeus Lagival Egyiptomba. Ez az uralkodó annyira jóakarójuk volt, hogy az országában letelepült, de anyanyelvét régen elfelejtett sok zsidó számára a bibliának egy görög kiadását készítette el, a Septuagintát. Az egyiptomi zsidók nagyrészt Alexandriában laktak, majd Omírnál, Heliopolis mellett is letelepedtek s a jeruzsálemi mintára ott templomot építettek, amely Kr. u. 73-ig állt. Főként kereskedelemmel, forgalommal foglalkoztak, művelték a görög tudományt és nem ritkán háborúkban is kitűntek.

Nem volt ilyen nyugalmas az anyaország zsidóinak helyzete. Többször függetlenek voltak, míg végre nemzeti létüknek vége lett Kr. u. 72-ben. Titus megsemmisítette Judát, lakosait pedig százezer számra hurczolták el rabszolgának az egész világon. A földbirtokot részint katonák közt osztották ki, részint eladták s a választott nép ezzei megszűnt nemzetnek lenni, államként létezni.

Ettől fogva a zsidókról, mint egységes egészről, nem lehet többé beszélni. A népnek csak egyes részeiről van szó mindig, valahányszor a történelemben szerepelnek. Akiben emberi érzés van, lehetetlen, hogy

szánalommal ne olvassa ennek a rendkívül tehetséges, szorgalmas és művelődésre kiválóan képes fajnak nem a viselt dolgait, mert ilyenek nincsenek, hanem a kiállott szenvedéseit. Macaulay szerint évkönyveiket bátran a hóhér naplójának alcímével lehetne ellátni, csak hogy ők soha sem cselekvő alanyai, hanem mindig tűrő tárgyai a kínzásnak.

Talán legkevésbé a zsidó ma Palaestinában, ahol még Hadrianus császár alatt is irtózatos öldöklésen mentek keresztül. Szintúgy a perzsa zsidókat Jesdegerd és Firnz zsarnoksága arra kényszerítette, hogy kivándoroljanak Indiába, ahol a kis Cranganor szabad államot alapították, de a portugál hódítók elfoglalták országukat, őket pedig kiűzték 1510-ben. Ekkor Kocsin királya jelölt nekik lakhelyet.

Az Izlam föllépésével Arábia és Kisázsia zsidóinak sorsa megváltozott. A déli törzsek azelőtt is kereskedést űztek, míg az északiak vagy földjeiket művelték, vagy rabló beduin-életet folytattak. A mohammedánok a nem igazhitűek földjeit rendkívül súlyosan megadóztatták, úgy, hogy a zsidók ekkor lassankint egészen fölhagytak a földműveléssel és a kereskedelemre vetették magukat. A babyloni és egyiptomi zsidók megváltó-jukként üdvözölték a törököket és örömet

csatlakoztak hozzájuk, sőt nagyjából föl is vették az izlámot. Maguk a hitű zsidók azonban két pártra szakadtak. A kiváló párt feje Anan ben Dávid volt (761) s főelvként azt hangoztatták, hogy az irást a hagyományok nélkül kell magyarázni. Ezek az úgynevezett Karaiták soha sem voltak sokan s ma szét vannak szórva a szlávok közt, a Keleten és északi Afrikában. A karizmus keletkezésével esik össze a kazároknak és kánjuknak, Balánnak, áttérése a zsidó hitre, s a kazár birodalom néhány századon át létezett zsidó uralom alatt, míg végre 1016-ban a byzanci császárság és a kiewi orosz nagyherceg az országot teljesen felosztották.

Spanyolországba a zsidók még a római uralom idejében, mint római polgárok vándoroltak be s a góthok és mórok, sőt még eleinte a katolikusok uralma alatt sem volt bántódásuk. Csak a XIV. század végén kezdődött az üldözés, amely elől sokan Marokkóba menekültek, de a mely tetőpontját a Torquemada által kieszközölt kiutasítási rendeletben érte el. Portugál hasonlóképpen kiutasította őket s a hazátlan földönfutók Berberióban, Olaszországban és Törökországban települtek le. Portugál még a kikeresztelkedett zsidókat is kikergette, akik

nek. A m. kir. államvasutak igazgatóságának átiratát oly felhívással küldjük ki, miszerint azt hatósága területén, főképen pedig a szőlőbirtokok között, azon hozzáadással tétesse közhírré, hogy aki nem eladás, hanem saját maga a peronospora elleni védekezés céljából akar rézgálicot vagy jegeces azurint hozatni és a vasutakon való szállításánál viteldíj-engedélyben ohajt részeseülni, az forduljon ily igazolványok kiállítására végett vármegyénk kir. tanácsos alispánjához. Ily esetben közlendő, hogy ki a felhasználó, illetőleg rendelő, mely állomásról rendel, mely állomásra szállítatik, milyen mennyiség rendeltetik.

Alsófehérvármegye közig. bizottságának Nagy-Enyeden, 1897. szeptember 8-án tartott üléséből.

Közig. bizotts. elnök helyett.
Csató János,
kir. tanácsos, alispán.

Másolat. Sz. 110036/97. M. kir. államvasutak igazgatósága. Az összes vármegyék közigaz. bizottságainak, továbbá gazdasági egyesületeinek, valamint a magyar mezőgazdák szövetkezetének és az orsz. magyar gazdasági egyesületnek. Van szerencsénk értesíteni, hogy kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur f. évi július 15-én kelt 42643/IV. sz. magas rendeletével megengedte, hogy oly rézgálic és jegeces azurinküldemények után, melyeknek a szállítványok feladása alkalmával az orsz. magyar gazdasági egyesület, a magyar mezőgazdák szövetkezte, vagy valamely a rendeltetési hely szerint illetékes és erre feljogosított vármegyei, illetve vidéki gazd. egyesület vagy a törvényhat. közig. bizottságok útján a vármegyei alispánok által kiállított igazolványok útján tanusítottatik, hogy azok a peronospora viticola (penészgomb) pusztítására fognak felhasználni, a m. kir. államvasutak összes vonalain és a pécs-barcsi vasuton tetszés szerinti mennyiség feladásánál a vonalaikon érvényes helyi áru-díj-szabásnak megfelelőleg az „A“ osztály díjtételei alkalmaztassanak. Ezen díjkezdmény tehát csak oly küldeményekre fog alkalmaztatni, melyeknek említett rendelte-

tése, illetve azon körülmény, hogy a küldemény a kedvezményre igényt tarthat, t. czim által kiállított, pecséttel és elnöki aláírással ellátott s az illető küldeményekről szóló fuvarlevelekhez a feladók részéről csatolandó „Igazolvány“ által tanusítottatik. Ezen igazolványon a feladó és czimzett neve és lak-helye, a fel- és leadási állomás, a küldemény neme és sulya megjelölendő, továbbá a czimzettnek a kedvezményre való igény-jogosultsága igazolandó. Ezen igazolvány-úrlapokból 50 példányt küldünk; esetleges további szükségletet kivánságára azonnal fedezzük. Az igazolványok kezelésére nézve megjegyezzük, hogy azok kiszolgáltatásuk előtt folyó számmal látandók el és azokon jelen iratunk száma is idézendő és a fel nem használtak vagy tévesen kiállítottak a kedvezmény megszünte után hozzáuk ismét visszaküldendők. Felkérjük t. czimet, hogy az érdekelteket jelen kedvezményről értesíteni, az igazolványt adott esetekben a kedvezményre való jogosultság megállapítása után kizárólag az általunk küldött nyomtatványon kiállítani s az igénybe vevőket azonnali használata iránt utbaigazítani sziveskedjék. Végül tisztelettel felkérjük, hogy az igazolványok lelkiismeretes kezelését és kiosztását szigorúan ellenőrizni sziveskedjék, nehogy a kedvezmény célzata meghiusittassék, vagy az igazolványok illetektelen egyének által használtassanak fel. Budapest, 1897. augusztus hó 13. C/I. díj-szabási szakosztály h. Bukovinszky s. k. főfelügyelő.

Szentpétervárt és tovább a tengeren . . .

Folytatom tehát, gyenge tollal bár, ezen egyenes széles utcákkal, monumentális épületekkel, szobrokkal, terekkel s mindeneműt előnyökkel díszítő gyönyörű városban leélt néhány nap leírását.

Aug. 28-án a délelőtt, sok jó ismerőssel való találkozás közben, előbb részletesen gyönyörködtünk a kazáni híres templom becses kincseiben s drága ereklyéiben; a szent képeire s egyéb drágaságaira alkalmazott sok ezüst, arany és drágakövek hal-

szempontjából nézzük az államalkotás törekvését, lehetetlen be nem vallanunk, hogy a francia, német, szláv, olasz és görög zsidóságnak ez a terve merő hadüzenet a józan észnek és hatalmas fegyver ellenségeik, az antiszemiták kezében, akik diadalmasan mutathatnak arra a jelenségre, hogy ime a zsidó hiába veszik föl a nemzetek, a zsidó képtelen beolvadni, hanem megmarad mindig és mindenhol zsidónak, nemzet a nemzetben és állam az államban, amely csak arra vár, hogy kiválhasson a vendégszerető haza testéből és külön néppé tömörüljön olyan területen, amelyhez őt se vérség, se születés nem csatolják, csak ősi életképtelen hagyományok s amelylyel való összefüggését a mai zsidóságnak tizenhatszázad mulva biztosan kimutatni lehetetlen. Tizenhatszázad, vagyis hatvanhárom nemzetek folyton idegen törzsek, fajok és népek közt oly nagy kor, hogy ma már kizártnak kell tartanunk a hamisítatlan palaestini származás lehetőségét. És éppen mert a gyakorlatias gondolkodású, légvárépítéssel és delibábkergetéssel nem foglalkozó zsidóság zöme is így gondolkozik, valószínű, hogy a berni kongresszusnak néhány rizsma tele irt papiroson kívül más nyoma nem fog maradni az utókorra.

mazában, meg a templom diszeiül alkalmazott napoleoni és persa s más lobogókban, és Davut üveg alatt őrzött marsalpálcájában s magának a templomnak a római Péter-templom módjára épített, kívül-belül oszlopos voltában. Aztán a rendezőséghez mentünk, hogy a ma este tiszteletünkre a városházán rendezett estélyre jegyet kapjunk, — de már napok óta nem kapható ilyen. Mint udvariasan és sajnálattal tudtukra adtak, 2 annyinál is többen jöttünk, mint számítottak s 1200 helyre két annyinál és több sehogy sem fér el. Adtak e helyett más meghívókat, mint majd látni fogjuk.

Azok pedig, kik még utánunk érkeztek Pétervárra, már semmiféle meghívót vagy belépőjegyet sem kaphattak, azoknak csak Pétervár maradt s ez is untig elég volt.

Ezután, még délelőtt, a téli palotát néztük meg. No, ilyet már csakugyan nem láthat az ember széles e világon. Megnézni is sok, nem hogy birni ohajtana bármely kincsovar ember! Szép termek, szép híres kép-gyűjtemények, a többi között hatalmas nagy kép: „Világos 1849.“, amelyen ott van Görgei is bekötött fejvel s aztán a fegyverét letevő egész magyar sereg. Nem magyar ember érdek nélkül megy el e kép mellett, a magyar megáll s megdöbben s hosszan elnézi . . .

Híres ritkaságok egész tömege — — éppen del volt, mire a palotából kijöttünk, de ha hatszor annyit ültünk volna benn, sem lett volna elég. Szerencsénk volt egy okos, mindent ismerő látszó, itt már sokszor járt idevaló katonarvosnéval, ki jól beszélt a nemet s nekünk sokat megmagyarázott, — különben az orosz és angol magyarázatokból bizony nem sokat értettünk volna. Isten bocsássa meg, de így is képtelen vagyok a látottakat elősorolni, legfeljebb Baedekerből kiírni. Az „Eremitaszt“ — a téli palota egy részét — így is máskorra kelle hagynunk, mert delután 2 órára kirándulás volt tervezve a kongresszus tagjai részére a „szigetekre“.

A Néva, torkolatánál deltát képezve, sok ágra oszlik, a két nagyobb a Malaja és Bolschaja Néva, a kisebb ágak pedig a Bolschaja, Malaja és Szrednaja nevek s vannak még kisebb nevek, ezeket aztán számtalan híd köti össze s ezek egy részén lóvonatu kocsi közlekednek úgy, hogy Szentpétervár egy sok részre oszló deltán fekszik. Hát e szigetek közé mennek, a sok között az a ptekarok és távolabb a kamenny osztrovó-ra. Az elsőn találtuk a még Nagy Péter által alapított nagyszerű botanikus kertet, mely méltó nagy alapítójához, párját ritkító nagy pálmáival s más hasonló — óriási gondot és költséget igénylő szép növényzetével. Innen aztán ismét hajóra szállva s egy másodikra, menvén, a gyönyörű parkszerű szigeten katonazene s mint háziur az oldenburgi nagyherceg ő fensége és udvara várt. Minden kongresszusi tagot bemutatott magának, kezét fogott mindenkivel, ugyszintén neje is. Aztán gazdag, igazán orosz nagyherceghez méltó uzsonnához látott a nagy társaság a nagyherceg termeiben. Én szóló, meg egy kis tokaji asszu s még egy kevés finom tésztával elégedtem meg s aztán a parkban sétáltam s hallgattam a szép zenét. Végre a futó idő vetett véget ennek is; sok ideig hurráztak s kalapjaikat rázták a hajóról a szintén sapkáját emelgető főherceg és kendőjét lobogató hercegnő felé.

29-én a délelőtt szabad volt, megnéztük tehát mindazt, amit lehetett. Szentpétervár

azután nagyrészt Hollandiában találtak otthonra. Olaszországban a zsidók éppen úgy, mint Franciaországban a római uralom alatt terjedtek el, de Franciaországból VI. Károly örökre elűzte őket s a száműzöttek Német-, Olasz- és Lengyelországban oszoltak szét.

Britannia területére a volt angol birtokokról Franciaországból jutottak a zsidók, de I. Eduárd már 1290-ben kiűzte őket. Németországban leginkább a déli részeken laktak, ahová valószínűleg szintén Francia- és Olaszországból vándoroltak be. Hazánkba is részben Olaszországból, részben Lengyelországból jöttek.

Ma már Európában csak Oroszországban és Romániában niúcsenek egyenjogusítva a zsidók, de hiszen Oroszországban még az ember sincs egyenjogusítva. A többi művelt állam nyitva áll a zsidóságnak. Némely országban nemzedékek óta otthon vannak és szabadon fejlődhetek. Így Angliában és hazánkban. Ebből a két államból nem is küldtek követeket a berni kongresszusra, de annál meglepőbb, hogy Franciaország zsidói képviselve vannak, holott éppen ők legrégebben élvezik a szabadságot, egyenlőséget és testvériséget.

Ha most már maguknak a zsidóknak

legszebb és leginkább kimagasló, araukopolás Izsák-templomát vettük apróra. 25 millió rubelbe került, mi meg is látszik. Márványoszlop, lapis lazuli, malachit az egész, meg arany, ezüst — és annyi az ékítésre felhasznált smaragd, gyémánt, rubin és zaphir, hogy egész Erdély templomainak is elég volna... és a drága képek egész halmaza egészíti ki a kincses szép bányát. — A körülötte levő szép parkban II. Miklós csár fenséges lovas-szobra áll.

Azután áthaladtunk a Sándor-kerten s ott láttuk Nagy Péter lovas-szobrát, nem messze a Néva partjától.

Ezután a Peter-Pál katedrális neztük meg. Itt van az orosz uralkodó-ház temetkezési helye. A Romanovok II. Péter kivételével fehér márvány sarcophagokban itt pihenik ki az élet fáradságait, — koporsóik szegletein az aranyozott császári sas maradt meg csupán... Itt azt hittem mindez ideig, hogy én is tudok harangozni, de csalatkoztam, mert itt igazán mesterség az, egész melodiát játszanak el a harangokon.

Most aztán a Péter házára került a sor. Nagy Péter 1703-ban itt lakott egy egyszerű faházban s innen vezette Szentpétervár építését. E ház még most is fennáll, persze mesterségesen megerősítve s így megőrizve az idő fogától. A ház megett fedett helyen egy csónakját őrzik; az egyik szobából bucsujáró-helyet csináltak, a másik szobában egy borszékét s több butorát mutatgatják.

Visszajövet egy nagy kaszárnya mellett, egy még nagyobb gyakorló tér mellett, rengeteg sok mindenféle katonai tábori istentiszteletet láttunk tartani. Különös és meglepő előttünk az volt, mikor a katonaság vezényszó mellett egyhangú imát mond.

Láttuk végre a nihilisták által elpusztított csár (a mostaninak nagyatyja) szerencsétlensége helyét és oda épülőfélben levő templomot.

Ebéd után 2 órára ismét kirándulás volt rendezve a kongresszus tagjai részére a Péterhof-ba.

Szép katonazene hangjai mellett indult meg a fényes társaság a Kronstadtba vezető csatornán, de aztán az eső is zuhogni kezdett, a szél is fujta az ő nótáját s ez aztán sokat elvett a kirándulás szépségétől. Péterhofban még ott láttuk a francia elnök tiszteletére készült kivilágítás nyomát, — de a világ legnagyobb művészetét is ugrókutak rendezésében is ott láttuk. — Midőn egy magasabb helyen a kastély megett fekvő szép és regényes tó naponta 6—8 óráig tartja működésben száját a szebbnél szebb és regényesebb s különösen a kastély előtt művészi csoportosított legtöbbször aranyos vizitüdüreknél! —

Visszajövet aztán a zene volt a különféle nemzetek barátságos találkozásának tere és szószólója! Rákóczy és más magyar nóták, lengyel darabok, a gaudeamus igitur meg a francziák himnuszai, német valczerek és isten tudja miféle más fülek előtt kedves zenedarabok mellett voltak napi renden! S még egy közös fejedelmünk se hiányzott, ott volt az orvosok fejedelme, Virchow is!

Harmadik nap aztán egészen a miénk volt, csak este 1/28 órákor volt a közös ünnepély, a szentpétervári orvosok által a „nemesek fényes termeiben“ rendezett zene-estély és vacsora. Első dolgunk volt eznap a pénzváltás, mert a rubelek ideje lejárt félben volt. Kellott finn pénz a további utra, márkák és fillérek, 2 dollárért 5 márkát

adtak, és kellett svéd pénz koronák és ennek apró pénze, az óre. 100 osztrák forintért 150 koronát kaptunk, ha még pótlásul ráfizettünk 55 kopek orosz pénzt. Ezután utlevélünk dolga következett, mert Oroszországban az utlevél dolga fődolog; nemcsak a bejövetelet kell igazolni, hanem az eltávozást is pontosan be kell jelenteni, mert engedély nélkül a hajón se kapsz helyet. Aztán az apró bevásárlások is elintéztést vártak, s végre még hátra volt Szentpétervár látnivalóinak óriási tengeré!

Majd, ha Isten is megsegít, meglátjuk a folytatást is! Mert „eredj a tengerre és megismered az Istent!“

Tallás Áron.

E. K. E. kirándulás.

Az EKE. Alsó-Fehérvármegyei osztálya által e hó 11. és 12-én a „Szolcsva-i buvópatak“-hoz rendezett kirándulásról tulajdonképpen két szóval be lehetne referálni és e két szó: kitűnően sikerült!

Hogy mégis kissé bővebben emlékezzünk meg arról, — oka egyfelől az, hogy kedvet akarunk csinálni jövőre azoknak, kik nem vettek, vagy nem vehettek részt a kiránduláson, — másfelől még egyszer emlékükből ohajtjuk idézni a kellemes órákat azoknak, kik a kirándulást a szó szoros értelmében átélvezték.

Élvezet volt az, az első percztől az utolsóig; a kised, de lelkes csapatot, melyben a gyöngéd nem is képviselve volt, egy pillanatig sem hagyta el a jó kedély, vidámság, kitartás, sőt még azon egyetlen kalamitást is, mi egy erős zápor alakjában, mindjárt az első órákban a sokszor megénekelt Szabaderdön érte, — a kirándulás kellemes tartozékának tekintették és kivergődve annak buvköréből, a Pilis-alji forrásnál már napsütéses időben és zöld gyöpnő heverésze költöttek el az egyszerű és az étvágyakhoz mérten mégis lucullusi ebédet, mely a magukkal vitt tarisnyákból... no meg pinczetokokból került elő. Tovább menve a Pilis nyergén átvívó ut magaslátáról felcséges látványban gyönyörködhetett a társaság, amennyiben a Maros terén szép napfényes világ járta, míg a Szabaderdön az iméntinél is hatalmasabb zápor ömlött alá és az Orbók felől hasonló huzódott Enyed felé. Sietve hagyta hátra a vig csapat ezt a fenyegető helyzetet és vágott neki a Tarkónak, amelyre felkanyargó utnak minden egyes pontjáról más és más, szebbnél szebb panorama nyílt meg, mely tetőpontját érte a magaslaton, honnan merész szerpentinán az azon keskeny élre ereszkedtek le, melynek két oldalán szédítő mélységű völgyekatlanokban egyfelől Remete-Bredest, másfelől Remete-Pojén terül el.

Az estszürkület szállt a völgyekre, mikor a kirándulók a remetei csendőrlaktanyához értek, mely a szakaszparancsnokság előzékeny és eléggé meg nem becsülhető szíveségéből megháló helyül volt kiszemelve.

Alig hisszük, hogy kiránduló társaság, ilyen, ugyszólva vadon helyen több kényelemmel rendelkezett volna, mint jelen esetben. Külön helyiség a nőknek, ragyogó tisztaságú szobában, patyolat fehérségű ágyakkal, külön a férfiaknak ágyakkal, illatos szénával, puha pokróczokkal és kedvet kereső, végtelen előzékenység a derék őrsparancsnok és személyzete részéről, kik még éjjeli nyugalmukat is feláldozták, csak hogy

a kirándulók valamiben hiányt ne szenvedjenek.

Csakhamar előkerültek a fehér előkötők és a kiránduló társaság nemtői a zummogó számovárból, tarisnyákból, csapraütött átalagból pompás vacsorát szolgáltak fel, mely a legvirágosabb kedvben az éjjeli órákig nyult el, fűszerezve elmés pohárköszöntőkkel, dévaj, de ártatlan tréfákkal, nótával. Sőt még a serenád sem maradt el, mert az ugynevezett erősebb nem, a korábban visszavonult hölgyeknek egy pár énekszámmal kedveskedett a szép, holdvilágos éjben, mely mint a másnapi eszmecseréből kitűnt, „a körülményekhez képest“ elég jól sikerült. A buzgó egyesületi elnök meg arról is gondoskodott, hogy az időjárás megfelelően szabályozva legyen és e célból három kiváló meteorológust gyűjtött maga köré, kik feladatuknak oly lelkiismeretesen megfeleleltek, hogy egyik tagtársukat éjjeli inspektióra jelölték ki és ezen tag egész éjjeli virasztásának meg is volt azon kedvező eredménye, hogy a társaság a legszebb, legmosolygóbb napra ébredett, melynél kedvesebb és üdőbb, csak a vidaman és a fáradság minden jele nélkül megjelent nők arca volt.

Éppen nem frugalis reggeli után utra kelt a társaság és reggeli 6 óráig majdnem 12-ig élvezte a természet remekét Gáspár János tanulságos kalauzálása mellett. Egyáltalán, ha az említett ur nem lenne vármegyénk aranyos tollú és közkedvelt főjegyzője, minden kulturális intézményünk buzgó előharcosa, kitűnő gazda és fő-fő minden egyéb, — az esetben a világ legkitűnőbb és legkeresettebb ciceroneja lehetett volna, persze nem a szó homalis értelmében, mert ezt kizárja nagyszabású műveltsége és tanultsága.

Miután a társaság a híres és festői, vadregényes környezettel levő buvópataknak úgy föld alá tűnését, mint az innen jó távolra eső előtűnését is megszemlélte, s miután a kirándulás női tagjai ismetelten beigazolták, hogy fáradságot nem ismerő, minden praetensio nélküli, legkedvesebb és született turistanói a vármegyének, kik nem csak tagjai, hanem eltető szellemei a társaságnak, ismét a vendégszerető laktanya fogadta magába a kirándulókat, hol a járás főszolgabírójának ismert előzékenysége folytán meleg levestel megnyitott ebédet költvén el, egy kis poharazás után megkezdte a társaság visszavonulását és este 7 órára, két nap kellemes emlékével gazdagabban s természetesen üres tarisnyákkal és palackokkal ért haza Nagy-Enyedre.

A mi EKE. kirándulásaink az utóbbi években nagy népszerűségnek örvendettek, miben a főérdem a köztiszteletben és szeretetben álló elnöké, Csátó János alispáné, — ki a kirándulást ez alkalommal is vezette, — dr. Varró László titkáré, kit ez alkalommal — köz-sajnálatra — betegsége tartott vissza és azon járási főszolgabíráké, névszerint Szász Józsefé és Csuka Domokosé, kiknek területén a kirándulások rendezettek és kik sem fáradságot, sem időt — hogy egyebet ne említsünk — nem kíméltek, hogy mindenben a legjobbat nyujtsák és ha ez alkalommal kevesebb volt a kirándulásra vállalkozók száma, az csak a kissé előre haladott idősáknak és bizonytalan időjárásnak tudható be. A már említett főtényezőknél kívül e jelenlegi kirándulás sikerére lényegesen befolyt és az egyesület hálás elismerését vivta ki Seimann József csendőrszázados, kinek szíveségéből hasz-

nalta a társaság a csendőrlaktanyát, — Domokos csendőrörveztető, ki az elhelyezésnél, sőt kiszolgálásnál is a legelőkényebben járt el és Pópa Juon, remetei gör. keleti pap, ki a társaságot ott léte alatt szintén segítette egy és másban, sőt egy részt szállással is ellátta.

A kiránduláson különben 16-an vettek részt. Névszerint: Fogarassy Beláné, Varró Róza és Gyarmathy Kamilla urhölgyek, tiszteletbeli zergék és egyesületi jó szellemek, — Csató János alispán, elnök, — Gáspár János főjegyző, időjós, — Szász József főszolgabíró és diplomás jókedvesináló, — Dr. Farnos Árpád és Dr. Farnos Dezső gyakorlati időjósok, — Fogarassy Béla, Bodroghy János és Hegedűs Zsigmond Bethlen Gábor szellemének terjesztői, — Dr. Gyarmathy Ernő egyesületi jogtudós és kedves fiu, — Osztián Viktor egyesületi útsináló, — Török György, a kiránduláson használt összes állatok orvosa, — Kiss Árpád a komolyság képviselőjében, végül Horváth Miklós, a kirándulás: **krónikása.**

Petőfőről.

Jókai Mór a Pesti Hirlapban a következőket írja:

Ott áll már az emlékszóbra, művészi kéztől megalkotva, Segesvár bástyafokán; a csatater helyén pedig az elesett tábornok sirmelékével szomszédosan emelkedik az emlékoszlop, a csatában elesetteket, köztük Petőfit, jelezve. Az orosz oroszlan, meg a magyar turul-madár. Mind a kettő belenyugszik már az európai békét biztosító császári és prezidensi toasztokba.

Megvallom, hogy nekem mindig nagy kétségeim voltak az iránt, hogy vajjon csakugyan ott nyugszik-e Petőfi a fehéregyházi közös sirveremben?

A végzetes csata napján többen látták őt, az ütközet lefolyását szemlélni, azután menekülni; de elesni nem látta senki, halottnak nem látta senki.

El nem képzelhetem, hogy egy fegyvertelen embert, a ki civil ruhát viselt (vászonbluzt), aki a tengeri között menekült, miért üldözött volna meg, miért kaszabolt volna össze egy kozák, mikor elég fegyveres katonát látott maga előtt. Aztán ha ott ölték meg, valami zsákmánynak csak kellett utána kézbe jutni; volt tárczája, abban jegyzetek és magyar bankók, aminek az eltulajdonító semmi hasznát nem vehette; de volt arany órája, arany jeggyűrűje, amabba a saját neve, ebbe a feleségeé vésvé. Azokat valahol el kellett árusítani a „primus acquiritornak”; az arany nem vesztet el, mint a papiros. Ezekről sem tudni semmit. Ezek a skrupulusok sokáig kísértettek és arra birtak, hogy fölszólítást intéztek a magyar kormányhoz (mikor már volt), hogy kérdezősködjék utána, a külügyi hivatalunk útján, az orosz intéző köröknél, vajjon nem fogták-e el a mi költőnk a segesvári ütközet után s nem vitték-e el Szibériába, mint több jó ismerősömet, aki aztán hazaszabadult.

Voltak azonban magánérdekek, amelyekre nézve kíváncsi volt a Petőfi eleséséről szóló adat hitelessége.

Most végre nekem is minden kétségem eloszlott e kérdés ellenében. Ott nyugszik bizonyosan a mi Tyrtaeusunk a fehéregyházi sirveremben.

Egy hónapra a szobor-leleplezés után kapok egy levelet a szobor-bizottság igen tisztelt

telt titkáratól és hozzá mellekve e hivatalos fölhívást Magyarhon városaihoz a szobor-bizottság elnökségétől.

Mind a kettőt ide csatolom közlés végett s kérem hirlapiró társaimat, kegyeskedjenek azokat lapjaikba átvenni.

* * *

Mélyen tisztelt Meltóságos Ur!

Múlt hó 25-én kelt nagybecsű levelében nyert, mélyen megtisztelő megbízásának eleget tettem. A leküldött s kellő időben épen megérkezett szép babékoszorut a szabadság dalnokának szobra elé helyeztem el, hol a nagyszámu diszes koszoruk tömegében is előkelő helyet foglalt el. Itt, e félreeső helyen ilyen óriási érdeklődésre s tömeges részvételre valóban nem is számítottunk. 10,000 emberrel többen voltunk jelen az ünnepen; a küldött és elhelyezett koszoruk száma 460 volt. Olyan szám, mely még az aradi honvédelmek leleplezésénél sem fordult elő. Fényes bizonyíték ez Petőfi nevének varázsereje mellett, mely most is s talán minden időben képes lesz magával ragadni a lelkeket.

Sajnos, hogy végrehajtott bizottságunk öröme még sem teljes s földata nincs bevégezve. A csataterén elhelyezett emlékoszlop nincs bekerítve, szabadon áll a mezőn, mindenféle veszedelemnek kitéve. Ezt körül kell venni erős kerítéssel s egy kis őrházat állítani melléje. Köllő Miklós, ez a lelkes székely szobrász is csaknem ingyen dolgozott s alkotott egy gyönyörű szobrot, melynek ez országban alig akad párja. Vele szemben is adósoknak érezzük magunkat. Szóval pénzre van szükségünk s ezért fordultunk az ország városaihoz, arra kérvén őket, hogy valamelyes összeget e czélra szavazzanak meg pénztárukból.

Nem tudom, hogy lesz-e eredménye törekvéseinknek, de azt tudom, hogy ha a saját egy kissé fölemelné szavát mellettünk, az végtelen nagyot lendítene a dolgon. Talán tiszteletlenség és szerénytelenség tölem, hogy e tárgyban kérelem fordulok Meltóságodhoz, de érezve, hogy nem a magam, de közügy és szent ügy érdekében teszem, mégis megkísértem arra kérni, legyen kegyes mellettünk a sajtóban egy pár szót szólani. Ez a pár szó a siker biztosítóka lenne reánk nézve!

Engemet megtisztelő, nagybecsű megbízását ismételtlen megköszönve, mély tisztelettem nyilvánítása mellett vagyok

Segesvár, 1897. augusztus 22.

alázatos szolgálója:

Balás Imre.

* * *

Itt következik a Petőfi-szobor-bizottság felhívása a városokhoz.

Ezután Jókai így végzi cikkét:

Ezen iratok átolvasása után semmi kétségem többé, hogy Petőfi csakugyan ott nyugszik a közös honvédsirban.

A ki adós marad az emlékszóbrának az árával, az nem lehet más, csak a szent magyar Bohéme vezére, ideálja, apostola.

Hanem hát már most azt az „egy pár szót” én is kötelességemnek tartom elmondani.

Arra kérlek benneteket, igen tisztelt barátaim az emlékszóbrakészítő bizottságban, kik oly nemes hazafiúi buzgalommal létesítettétek a kettős emléket, hogy készítettétek el minél előbb azt a honvédelmekhez szükséges védő korlátot, s rójátok le Petőfi tartozását az alkotó művész irányá-

ban: én kötelezem magamat, ami a városok hozzájárulása után a szükségelt összegből fedezetlen találna maradni, a saját vagyonomból kifizetni.

Ezzel tartozom Petőfinek, tartozom a honvédeknek.

Dr. Jókai Mór.

Vegyes hírek.

— **Zeyk Dániel**, vármegyénk főispánja, püspökfürdői fürdőzéséből — amint örömmel értesülünk, teljesen helyreállított egészséggel — haza érkezett.

— **Majláth Gusztáv Károly** gróf erdélyi róm. kath. püspök e hó 12-én — vasárnap — a délutáni órákban városunkban időzött. Diszes négyes fogatán hajtattott át Gyulafehérvárról Nagy-Enyedre és itt kíséretével, Tamási Áron kanonokkal és Butyka Sándor titkárával, a minoritákhoz szállt. Megtekintette a szerzet templomát, látogatást tett Zeyk Dániel főispánnál, Csató János alispánnál és Török Bertalan országgyűlési képviselőnél, majd megvacsorázott és az esteli gyorsvonattal tovább utazott Kolozsvárra.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A m. kir. belügyminiszter 56086—897 számú rendeletével az abrudbányai iparosegylet alapszabályait jóváhagyta.

— **Közgyűlés.** A nagyenyedi ev. ref. egyházmegye f. hó 21-én (kedden) d. e. tartja évi rendes közgyűlését a városház dísztermében. D. e. 1/210 órakor a ref. templomban istentisztelet tartatik, mikor az egyházi beszédet Egerházy Lajos ujtordai ref. pap mondja.

— **Eljegyzés.** Kovács Károly marosújvári sóbánya-hivatalnok a napokban jegyezte el Schuller Marika kisasszonyt, Vilk Ede nagyenyedi iparos polgártársunk művelt leányát, Nagy-Enyeden.

— **Uj segédlelkész.** A vizaknai ev. ref. egyház segédlelkészévé Molnár László végzett theologus, a Bethlen-főtanoda egykori szorgalmas növendéke, választott meg.

— **Szőlőszeti tanulmány-ut.** Az országos gazdasági egyesület által rendezett tanulmány-ut szept. 13-án vette kezdetét Budapesten, 60 résztvevő érdeklődése mellett. A 200 holdas fővárosi minta-szőlőtelep megtekintése után a kiránduló társaság különvonaton Szőlős-Gyálra a Jálies-féle homoki-szőlő-telep megtekintésére ment ki. Eme körülbelül 220 holdas szőlőterület oly fényes sikert mutat fel, hogy a társaság általánosan el volt ragadtatva. Szept. 14-én a kiránduló társaság a Balaton vidéki szőlők megtekintésére indult.

— **Huszéves találkozás.** Husz év után másodszor rendezett találkozót az 1877. évben a Bethlen-kollégiumban érettségét tett ifjuság Nagy-Enyeden. Az ünnepélyes találkozó e hó 12-én délelőtt 1/29 órakor vette kezdetét a Bethlen-főtanoda dísztermében, hol rövid, de megható imát mondott Csulak Zsigmond kobori ref. lelkész, az egyik volt tanuló. Innét a tanári találkozóba vonultak az egybegyűltek, hol a 10 év előtti találkozáskor kezdeményezett alap hová fordítása s kiegészítése ügyében tanácskoztak. Elnök Papp Lajos, a sepsiszentgyörgyi gimnázium tanára s ez ideigazgatója, jegyző Varga Károly nagyselyki körjegyző, előadó dr. Hegyesi Győző medgyesi járásbíró volt. A jegyzőkönyv aláírása után a főtanoda gazdag könyvtárát és szépen rendezett természetrajzi gyűjteményét, érté-

kes éremtárát, a nagy ásvány- és régiséggyűjteményt tekintették meg. Meglepte a gimnázium volt tanulóit a teljes felszerelésű tornaterem. Az intézet gyűjteményeinek megtekintése után egy elhunyt kedves tanuló társ, az osztály egyik volt büszkesége, néhai Berde Sándor volt theologiai professzor sírját koszorúzták meg a gyászoló özvegy és gyermekei jelenlétében, hol Tamó Gyula alpestesi ref. lelkész mondott meghatározó és szívhez szóló beszédet. Délben a találkozás emlékeül Horváth fényképész műtermében levétette magát a társaság. Ezután a „Sisak” vendéglőben közös ebéddre gyűltek, melynek befejezésül Hegedűs Lajos megyei alleltárnok hívta meg volt tanuló társait fekete kávéra. Este ugyancsak a „Sisak”-ban volt közvacsora, melyen a volt tanárok közül Herepei Károly, Nagy Lajos rektor-professzor, Elek Károly és Vincze Dániel vettek részt. Jelen voltak e husz éves találkón a tanuló társak közül: Csulak Zsigmond kobori ev. ref. lelkész, Papp Lajos sepsiszentgyörgyi gimn. igazgató, Varga Károly nagyselyki körjegyző, dr. Hegyesi Győző megyesi kir. járásbíró, Tamó Gyula alpestesi ref. lelkész, Hegedűs Lajos megyei levéltárnok, Dezső Miklós szőlészeti felügyelő, Csulak Károly segédségi jegyző, Debreczeni Márton balassagyarmati polg. isk. tanár. Kimentettek magukat levélben és sürgönyileg: Csia Ignác bányamérnök, Seimeczen, dr. Veress Zoltán kör- és uradalmi orvos B.-Selyén, dr. Varró Indár budapesti orvos, dr. Szilagyi József m. kir. ezredorvos Budapesten, Felszeghi Sándor anyakönyvi felügyelő, Balázs József besztekercei lelkész, Gaal Elemér postás-távírdai igazgatósági mérnök Nagy-Váradon, Porzolt Jenő fővárosi tanár. Távol maradtak még: Ugron Miklós M.-Záh, Barabás Lajos lelkész Völesökön, Pataki László festőművész, Váradai Géza uradalmi tiszt tartó Bethlenben. Elhaltak: Oláh József, Hadnagy István, Berde Sándor, Halnagyi Jenő törv. bír., Helmeczi József g.-tiszt. A jó barátok két napi barátságos együttlét után azon határozott szándékkal váltak meg egymástól, hogy öt év multával ismét összegyűlnek városunkban.

— **Élelmezési vállalat.** A nagyenyedi m. kir. vinczeller-iskolánál a növendékek elelmezése 1898. január 1-től kezdve kiadatik. A vállalkozni óhajtok az elelmezési feltételeket f. hó 25-ig délelőtt 9-től 11 óráig megtekinthetik s írásbeli ajánlataikat ugyanaddig alólirt igazgatói sághoz beterjeszthetik. N.-Enyeden 1897. szept. 15-en. M. kir. vinczeller-iskola igazgatója.

— **Alsófehér vármegye** hivatalos alhitegességi kiutatása. Veszettség: Gyulafehérvár 1 udvar, Oláh-Tordos 1 udv., összesen 2 község 2 udvar. Ragadozó szájes körömfajás: Alvincz 2 udv., Berve 8 udv., Borbánd 9 udv., Drombár 23 udv., Felső-Maros-Váradja 12 udv., Gáldtő 1 udv., Gyulafehérvár 5 udv., Karna 8 udv., Koncza 3 udv., Kutfalva 14 udv., Magyar-Igen 1 udv., Maros-Szt.-Imre 5 udv., Maros-Váradja 1 udv., Nagy-Lak 13 udv., Ompolyicza 31 udv., Rakató 7 udv., Sós-patak 5 udv., Tartaria 12 udv., Túr 40 udv., Vingárd 11 udv., összesen 20 község 238 udvar. Sertésvész: Alamor, Alsó-Gáld, Berve, Borbánd, Czelna, Felenyed, Háport, Kutyfalva, Kis-Enyed, Kisfalud, Koslárd, Lőrinczréve, Magyar-Bagó, Magyar-Igen, Maros-Gombás, Maros-Szt.-Benedek,

Medvés, Megykerék, Nagy-Enyed, Nagylak, Oláh-Szilvás, Oláh-Tordos, Sár, Szent-Benedek, Túr, Vizakna, összesen 26 község.

— **Szőlőfelújítási kölcsönök.** A szőlőkölcsönöket engedélyező országos bizottság f. hó első napjaiban tartott ülésével a nyári szünet után működését újra megkezdte. Ezután úgy, mint eddig, két hetenkint fogja üléseit tartani és a magyar agrár- és járadékbankhoz beérkező kérvényeket elintézi. Legutolsó két ülésében a bizottság 75 felnek 82.500 frtnyi kölcsönt engedélyezett. A szőlőkölcsönöket igénybe venni szándékozók érdekében áll, hogy kérvényeiket idejében küldjék be vagy a magyar agrár- és járadékbankhoz, vagy az illető vidéken működő szőlőbiztoshoz, hogy e kérvényeknek törvényszerű elintézése meg oly időben történjen, hogy az illetők a kölcsönt az őszi munkálatokra tényleg felhasználhassák.

— **Nyilvános számadás.** A szegény tanulókat segélyező kör által 1897. szeptember 5-én rendezett mulatságon felülírtettek: dr. Gerásim Emil 2 frtot, Gáspár János 1 frt 50 krt., Csató János, Reinhold Olivér, dr. Mátyás Mihály, Z. Szöcs Sándor, Jakab Károly, Barta Zsigmond, Deli Ödön 1—1 frtot, özv. Nagy Andorné, Veress Jánosné, Barabás Károlyné, Balla Béla, Vokál Jánosné, Nagy Lajos, Nusbaum József, dr. Winkler Albert, Székelyhidu Viktor, Mátyás Sándor, X. X. 50—50 krt., Dunai Albert, Katona József, 30—30, Incze Sámuel 15 krt. Jótékony adakozóknak köszönetet szavaz a rendezőség.

Meteorologiai jelentés szept. 12-től szept. 15-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő sége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
7		66.7	+16.2	—	10	—	
12	2	66.8	+24.8	W ₁	3	—	+25.5 +15.6
	9	67.6	+17.5	N ₁	8	1.6	
7		68.3	+16.8	W ₁	4	—	
13	2	65.2	+24.4	—	8	ny.	+24.7 +14.0
	9	65.8	+17.0	NW ₁	7	—	
7		65.7	+16.2	—	7	1.6	
14	2	64.4	+20.4	—	5	5.0	+22.0 +11.2
	9	66.0	+15.4	—	1	—	
7		66.5	+13.0	—	2	—	
15	2						

Kilátás: Fogzó felhőzet jelentékeny esapadék nélkül.

* A légnyomás tengeri színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat fok = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● eső, * hó, ▲ jég Δ = dara.

Közgazdaság.

Szőlőbirtokosok figyelmébe.

Az államvasutak igazgatóságának 110036—97. C. I. sz. alatt kiadott és az összes vármegyék közig. bizottságainak, gazd. egyesületeknek stb. megküldött átíratból örömmel értesülünk, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur 42643. sz. magas rendeletével megengedte, hogy oly rézgálicz és jégezes azurin-küldemények melyeknél a szállítványok feladása alkalmával a törv. hatósági közig. bizottságok útján a

vármegyei alispánok által kiállított igazolványok útján tanusítottatik, hogy azok a **peronospora viticola** (szőlőpenész-gomba) pusztításai ellen fognak felhasználtatni, a m. kir. államvasutak összes vonalain tetszés szerinti mennyiség feladásánál a vonalon érvényes helyi árudijszabás szerinti XIX. kiveteles díjszabásnak megfelelőleg „A” osztály díjtételei alkalmazásának.

Felhívjuk vármegyénk szőlőbirtokosait, hogy a rézgálicz, permetező anyag beszerzésénél eme kedvezményt, a fenti értelemben, igénybe venni — saját érdekében — el ne mulasszák, miután a szállítási díjtételek a jelen esetben igen kedvezőknek mondhatók.

Az alsófehérvármegyei gazd. egyesület titkári hivatala

Műtrágyák alkalmazása takarmánynövények alá.

Ama nagy keresletben, mely a műtrágyák vásárlása iránt napjainkban mutatkozik, lényeges szerep jut a takarmánynövények nagyban termelőinek is és nem ok nélkül, mert a takarmánynövények épp oly igényesek a talaj termőerejét és tápanyagát illetőleg, mint bármely más kultúránövény. Igen téves azon felfogás, hogy a takarmánynövényeknek nem kell jó talaj, nem kell ápolás, mert azok tápanyag-visszapótlás nélkül is meghozzák minden évben a jó termést.

Nezzünk csak egy oly luczernást vagy oly rétet, melylyel a vetés, illetve alakítás után hosszú évek során át mit sem törődnek, s egy olyat, mely minden évben a megfelelő ápolási munkában részesül s időnkint még trágyát is kap. Míg ez utóbbin a növény erőteljesen díszlik, a gyeptartós és sűrű állományu, addig az előbbit hézagossá foltok jellemzik, mely foltok később a legkülönbözőbb gyomok tanyájává lesznek. Ily luczernásra vagy rétre nem érdemes azután a kaszát sem koptatni, mert ami még látható a talajon, az alig képvisel valami értéket, annyit bizonyára nem, hogy a kaszálás és a betakarítás költségét megtérítene.

Takarmánynövényeinket tehát, legyenek azok akár a réten, akár a legelőn, legyen az lóher, luczerna, zabos búkkönyv vagy csalamádé, egyaránt ápolni kell, s ez ápolási munkák egyik legfontosabbika a trágyázás.

A lóheret sokan a talajkimelő növények közé sorolják, mert tarló és gyökmaradványaival a talajból kivont nitrogént és kalcium nagy mennyiségben visszaszolgáltatja; bár igaz ez állítás, mindazáltal visszapótlást a lóherrel bevetett talaj és igényel s különösen foszforsavat is meszet. A foszforsavat szuperfoszfát, a meszet mesz és gipsz alakban adjuk, és pedig ha a lóher védő növénye, akkor tavasszal a vetés előtt. A gipsz kat. holdanként 2—3 q. mennyiségben használandó tavasszal, s fődolog az, hogy oly időben hintessék el, midőn esőre van kilátás, mert egyébként hatása bizonytalanabb. A meszet ősszel hintjük el és csekély szántás által a talajjal azonnal összekeverjük, vagy pedig elszórjuk tavasszal, de jóval a vetés előtt. Ujabbban a szuperfoszfát gipszet használják fejtrágya gyanánt, kat. holdanként 2—3 g. mennyiségben, mely tavasszal lesz elszórva s jól aláfogolva. Nitrogén trágyára a lóhernek nincs szüksége, mert az nitrogén-szákségletét egyedül forrástól képes fedezni. Káltrágya homoktalajon jó sikert eredményezhet.

Luczerna alá, bár a közvetlen istálló-trágyázás is elég jó, de a műtrágyák jobb eredményt nyújtanak. Trágyázni feltétlenül kell, mert a luczerna a talajt éppen kihasználja. Egy középterméssel 90 kg. nitrogént, 20 kg. foszforsavat, 50 kg. káli és 90 kg. meszet vonunk ki. E tápanyagok tehát visszapotlásra szorulnak és pedig különösen a foszforsavas mész.

A foszforsavat őszzel, szuperfoszfát vagy Thomas-salak alakjában adjuk. Ha a védő növény őszi rozs, akkor a rozsvetés előtt elszórunk 3 q. Thomas-salakat s ezt alászántjuk, ha pedig a védőnövény árpa, akkor őszzel szintén elszórunk 2 q. Thomas-salakat és még a tavasszal a vetés előtt 1 szuperfoszfátot. A gipszet a luczerna épp úgy meghálálja, mint a lóher.

A zabos búkköny erős trágyázást kíván, s minél több tápanyaggal bír a talaj, annál jobb termést várhatunk. Itt már nitrogén-trágyát is használhatunk, különösen chilisáletromot fejtrágya gyanánt akkor, ha a zabos búkköny fejlődésében hátra maradt volna. A szuperfoszfát hatása itt is szembeötlő.

A csalamádéra nézve ugyanez áll oly megjegyzéssel, hogy a foszfát trágyáknak adandó elsőbbség.

A rétek és legelők műtrágyázása annál is inkább ajánlható, mert egy trágyafélének a talajba való kebelezése sem sikerülhet rétek és legelőknél úgy, mint a műtrágyáé, s mert úgy a rétek, mint a legelők növényzetének kihasználása s értékesítése több éven át célozhatik.

Réteken és legelőknél a foszfortrágyák alkalmazása a legfontosabb. Ezek mellett homok talajokon a káli trágyák is használhatók és pedig úgy egymagában, mint foszfortrágyával vegyest: mint káli foszfát; de az elkülönített elhíntés jobb. Nitrogén trágyát a rétek és legelőknél nem annyira műtrágya, mint inkább komposzt vagy trágyalé alakjában adunk. J. A.

C s a r n o k.

A győzelem.

— Irta: Sallak Róza. —

(Folytatás.)

A gyorsan haladó férfi hirtelen kapta meg a karját, majdnem alá szédült. Az a gyönyörűen hordozott fej fent volt magasan megint, szeméit, azokat a mély, sötét, igézetes szemeket reáfüggeszté melegen, áthatóan a nőre. Ez ott állt mozdulatlanul, keze leeresztve hidegen, büszkén. Hirtelen láng csapta meg a visszatérni akaró férfi arcát s most már hiába is igyekezett Lélia, hogy elérje.

Tehát az utolsó este. Holnap ilyenkor már messze lesz Lélia, hisz már ma is és örökké végtelen távol volt, hiába jött, ment körülötte, távol volt tőle mégis. Oh, miért is nem próbálta meg, nem tudott volna hozzáférni a nő szívéhez? Talán most már késő is, ma nagyon ridegen váltak. Hát a Lélia kiáltása nem lett volna való? nem, nem volt az, csak képzelte, hisz olyan büszkén állt ott még sokáig, hogy ő távozott tőle.

Hogyan fogja elviselni távollétét, elválását, lesz-e ereje? . . . Olyan súlyosan nehezedett a szívére, olyan szűk lett a szép, nagy dolgozó szoba. Kiment, csak úgy fedetlen fővel, végig a hosszú folyosón; izgatottan, lázasan jött, ment. Oh hányszor ért a Lélia ajtajáig, de aztán megint csak elfor-

dult; nem, nem soha, repedjen meg a szíve, szakadozzon izekre, de könyörögni nem fog.

Jó óra hosszáig járhatott már, belefáradt teste, lelke, de az arcának már tudott parancsolni, eléggé nyugodt volt. Kinyitotta az ajtót, bemegy, itt a pihenés ideje, de a fénytől, mi a szobából áradt ki, visszarettent, jobb idekint; az erkélyre megy, mert a szíve még mindig lázong, s kielőbb el akarta maga magával hitetni, hogy erős tud lenni, roskadozva ült le, fejét, azt a drága fejet csüggedten hajta le, mint hazajövele legelső napján, csak hogy akkor nem látta senki, s a férfi diadalmaskodott.

Pár percig lehetett ebben a helyzetben, amikor valaki megérinté, a vállán egy keskeny kis, fehér kéz remegett; mintha villanyütés érintette volna, rázkodott meg a férj neje láttára, s ellefejté megkérdeni, hogyan jött ide? El sem hitte, eszébe sem jutott, hogy végig nézzen rajta, mert akkor okvetlenül látnia kellett volna, hogy Lélia be sem ment. Lélia teljesen felöltözve egyenesen idejött, ide, ahonnan minden mozdulatát látta. Megértette vajjon, megértette? Úgy kellett lenni, mert amint az erkély felé látta közeledni a férfit, arca ragyogott, ajkai mozogtak; de aztán hang nem volt hallható, pedig azt akarta megmondani a nő, hogy nem válik semmi szin alatt sem, itt marad, kell, hogy szeresse ezután, mert a szíve utána szakad.

De amint a férfi bejött, anélkül, hogy őt észrevette volna, Lélia ajkán elhalt a mosoly, csak nézte, nézte a férjét, s egyszer csak azt vette észre, hogy mellette van s megérinté a busongónak karját.

Szegény Lélia, minden erejét össze kellett szednie, hogy össze ne essék. A férj arca nagyon, nagyon komor lett. Mit akar itt? Gyönyörködni akar a boldogtalanságában? s most ő fordult el olyanformán, mint Lélia szokott, de az előbb egy lépést hátráló nő már mellette volt megint, azt a két keskeny, hófehér kezét eleje nyújtá a férjének.

— Béla! . . .

Lassan, az örömmek a legcsekélyebb jele nélkül fordult feléje a férfi, oh, sokszor engedte elkapattatni magát, már félt, hihet-e? Nem lesz a nő a másik pillanatban rideg? Nem volt az. Várakozástól ragyogott, ajkait szende, leányos mosoly lebegé körül, sötét, tűzben égő szeméit annyi vágygá, annyi aggodalommal, annyi szerelemmel függeszté a férfira, hogy ennek komor arca kiderült, megfogta azt az édes, remegő kis kezét, nem kérdezte most már, szabad-e? átfogta karjával az ingadozó asszonykát, szeméit belemélyeszté az ifjú nő most már mosolygó szeméibe. Szép olasz dal jutott eszébe s ismételték ajkai a visszatartott szerelem boldog kitörésével:

— Lia mia! . . .

— Tied, egészen a tied örökre, — rebegték a gyönyörű ajkak, — s oda hajtotta szép fejét a férje hatalmasan dobogó szíve fölé. Oh, mint ölelték jobban, jobban a drága karok, oh, mint csókolták le ajkát, szeméit oh, mily végtelen boldogok voltak! végre ki lett küzdve a „Győzelem“, szerelmük.

— Lia mia! egészen, egészen az enyém, én drágám, s megtudta most már Lélia, mily mély, igaz szerelemmel érez a férfi. S megtudta Béla, mennyit szenvedett a nő s ölelő karjaiból ki nem akarta engedni többet, maradjon ott, pihenjen ott.

Karácsony első napján későn ébredt az ifjú asszony; oh, milyen más ébredés volt ez az előbbieknél; ragyogott az egész arca,

mosolyogtak a szeméi, s oly lázasan öltözködött, hogy Bori alig tudott segíteni, s amint készen volt, futott egyenesen a férje szobái felé, s az ajtón kijövő Dobay alig volt képes feltartani karjaival, úgy odaveté magát.

— A te Liád, a te kis feleséged kérem jött téged, hogy ma menjünk fel a várba atyánkhoz, mert karácsony napján hadd örüljön ő is.

Hány csókot kapott ezért, ki tudná? . . . Reggeli után csendesen befogattak s az ifjú grófné vidám nevetése mellett hajtottak ki a kastélyból, a gróf kezében tartá neje kis kezét, most már nem vonták ki, az asszonyka azt kívánta, a férje a másik karjával fogja magához, ne rázza a kocsi, persze teljesítve lett ez a kívánság is.

Bence gróf várta az ifjú párt, előtte való nap jelentve lett jövetelök; mi minden történhetett volna, arról az öreg persze nem tudott semmit s arról sem, ami történt. Hónapok óta nem látta fia nejét, s most sem volt elhatározva benne, hogy az első alkalommal tanusított ellenszenvet palástolja.

Ezuttal Lélia nem törődött ezzel, már a mellékszobákban hallatszott kedves hangja. S amint az öreghez ért, két szép karját a nyaka köré tette, piros, mosolygó ajkaival megcsókolta többször az öreg sárgás, sovány arcát.

— Atyám! az ünnepeket nálad töltjük, a fiad s a leányod; fogsz örülni, ha itten leszünk?

Az öreg emberen végtelen változás történt. Ez a kedves, szép teremtés nem törődve azzal, hogy ő egyszer meg is bántotta, atyjának szólítja s megcsókolja. Ezt vele nem tette senki, róla csak rosszat tudtak feltenni, s persze az is volt. A szegény öreg arcán két könnyesepp gördült lefele. Lélia megijedt s megcsókolta az öregnek a kezét.

Bence gróf a fiára nézett:

— Jöjj közelebb Béla! add ide a kezéd, s megfogta a Lélia kezét is.

— Áldásom rajtatok, kibékítettetek az emberekkel, azért az egy csókodért lelki nyugalmat érzek a szívemben, áldjon meg az Isten, hogy ezt tessed; ha büszkén megállsz előttem, a réginek találtál volna megint, de azért megszerettelek, hátralevő napjaimat te édesíted meg, szeretett leányom.

Mindketten nagyon meg voltak hatva. A csendet egy cseléd zavarta meg, a postát hozta, az öreg asztalára tették, ott nézték át. Egyszer csak Lélia felkiáltott: — Né egy olaszországi levél, Plumpéktól lesz bizonynyal, a boritékot feltépték, s egy eljegyzési kártya hullott ki belőle.

Plump Edith eljegyzését hirdette egy olaszországi főúrral. Levél is volt mellékelve, melyben Lénárd írja, hogy sikerült végre Edithet buskomorságából kiragadni, s vendégeik között, kik rendes látogatóik voltak, akadt egy, ki Edith szívét tökéletesen meghódította. Hogyan állasz te Béla? A kis Lia most is oly idegenkedő?

Lélia pirulva rejtette arcát Béla meléire, férje enyelegni kezdett vele:

— Én drágám! mit irjak Lénárdnak, hogyan nyugtassam meg? . . . Az asszonyka csókra nyujtotta ajkait.

— Én gyönyörűségem, én boldogságom, megirhatod neki, te vagy ezen a világon nekem a legdrágább.

Oh, hogy tudott gyönyörködni az asszonyka férje büszke mosolygásában! ez ölebe ültette, mint gyermeket; oly boldog

önfeleltségbe merültek, hogy az öregről tökéletesen megfeleltek.

— Olvastátok, milyen szerencsetlenség történt? az éjszakai jeges tengerre expedíció indult Rigából. Kint a nyílt tengeren 5 heti ut után vihar érte a hajót; másfél napig dühöngött, sziklához csapdosta a járművet. Minden utas odaveszett, a fiatal hajóskapitány emberfeletti munkát végzett. Egy tiszt is elpusztult, ki Rigából egy ottan felszerelt hadihajóról szállt át az expedícióra induló hajóra.

— Hogy hívták, atyám, a tisztet? — kérde hirtelen Béla egy sejtelenül megkapatva.

— Magyar fiú volt: Szelezky.

— Ah, Szelezky! . . . s Béla felugrott. Szegény! . . .

— Ismerted?

— Ismertük. S visszament nejehez. Lélia arca nagyon hirtelen lett halvány, a férje magához vonta.

— Lia mia! Szelezky a Plump Ada völegénye volt. Te pedig egyetlen boldogságom voltál nekem kezdettől óta, elhiszed-e édes?

Az asszonyka most már elhitte, boldogan nevetett, pedig a Szelezkyért hullott könny még a szempilláin ragyogott.

Egyszer csak sarkantyupengés hallatszott a szomszéd szobából. Az ifjú nőnek ideje sem volt a férje karjaiból kibontakozni, már az ajtóban állott Arthur.

Üdvözlések után elmondá, hogy az erdeszlak felé jött. Kíváncsi volt lakójukat látni.

— Oh, hisz alig látszik meg az erdeszné arcán a himlőhely, még jól áll neki, s úgy látszik, a férje is azt tartja, mert ugyancsak turbékolva kapta őket.

Lélia arca elpirosodott, Arthur nevetett.

— Ugyan sohse pirulj! egy egész rakás hazassági hírrel jöttem: Gecze Sára elesett Jenőtől, kapott aztán magának egy vén nyugalmazott kapitányt úgy látszik, az uniformis után bolondul az a lány. Jenőnek választottja van; na találd el Lia, ki az? A szép szöke Brunner Eliz, tudod az a szelid csendes leány.

— Örülök, — tapsolt gyerekesen Lélia, — hát Ptámméval mi van?

— Holnap van a lakodalma. Képzeld, a bolond Lenkey Párisba viszi, palotát rendezett be neki. Megtesz a kedvéért mindent, pedig mindenki tudja, hogy csakis a pénzéért megy hozzá.

— És te Arthur? Te semmivel sem lepsz meg bennünket? . . . Látom, már százados vagy, — kérde Béla — lásd, szerelem nélkül nem ér az élet semmit, s megfogta szép ifju neje kezét, leültette maga mellé, s nem várta be, míg Arthur felel, már ettől kezdett mosolyogva, ragyogó szemekkel ezt, azt. Lélia lesütötte szemét, szép arca kigyult s a férje még jobban el volt ragadtatva ifju neje által. A környezetről megfeleltek; Bence grófné csendes szundikálás vett erőt. Arthur egy ideig nézte az ifju házaspárt, aztán egyik nagy széles ablakhoz ment, elnézett messze a kék hegyek fölött s amig tekintete bejárta a végtelent, arra gondolt, vajjon a lány, kiért szive dobban, gondol-e rá e perczen? . . .

(Vége.)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN,

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Henneberg-selyem esakis akkor valódi, ha közvetlen gyárból rendelik — fekete, fehér és színes 45 krajcártól 14 frt 65 krig méterenkint — sima, esikós, kockázott mintázott damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) stb., a megrendelt árukat **postabér és vámmentesen a hához szállítva és mintákat postafordultával küldenek: HENNEBERG G.** (es. és kir. udvari szállító) selyemgyárai Zürichben. — Svájcba czímzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. (1)

Hegedűből

magánórákat ad

KEKEL JÓZSEF

IV. éves tanító-növendék.

Értekezhetni a kollegiumban.

1214 3—3

The Continental
Bodega Company.

Valódi hamisítatlan
külföldi borok

• Portbor.
• Sherry.
• Madeira.
• Marsala.
• Malaga.
Tarragona s. a. t.
Legjobb
bevásárlási forrása

Raktár.

Nagy-Enyeden
Winkler János
urnál.

1168 6—20

465. szám. 1897. bygrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az abrudbányai kir. járásbíró 5486—1897. számú végzése által dr. Fodor Vazul ügyvéd által képviselt abrudbányai Ivaseu György javára buesumi Dánts Elisavéta ellen 174 frt tőke, enn k 1896. évi december hó 16-ik napjától számítható 6% kamatai és eddig összesen 52 frt 05 perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság 897²/₂₅-án foglalt és 650 frtra becsült, a foglalási jegyzőkönyv 1-től 19. tételeig 2 ökr. 1 szekér, különböző nemű háziutortok és 1 rész a Baia Krutsi nevű bányában álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek az abrudbányai kir. járásbíró az idézett sz. kiküldetést rendelő végzése folytán a helyszínen, vagyis alperes lakásán Buesumizbitán leendő eszközlésére 1897. szeptember 22-ik napjának délelőti 10 óraja határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésben az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladtni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő. Végül felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a meny nyiban részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, el-

sőbbeségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alóli kiküldöttnek vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Abrudbányán, 1897. évi szeptember hó.

Szabó Dénes,

kir. bírósági végrehajtó.

1225 1—1

Sz. 2098—1897. tkvi

Árverési hirdetményi kivonat.

A vizaknai kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Kohn Hani szül. Silberman végrehajtónak Georg. Anna és társai végrehajtást szenvedő elleni 184 frt 50 kr tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári kir. törvényszék kerületében a vizaknai kir. járásbíró területe levő, az örményszékesi község határában fekvő 259 sz. tjkvben A + 2—13 rend 686, 762, 1332, 1333, 2284, 2637, 2874 3, 3187, 3207, 3208, 4396, 4610, 4611, 4689 1, 4756, 4757 hr. sz.: a 261 sz. tjkvben A + 1 2. rend 613 1 és 2860 2; a 262 sz. tjkvből az 1043 sz. tjkvben A + 2, 3 rend 2874 2, 4689 2 és 4690; a 262 sz. tjkvben A + 1 rend 763 2; a 378 sz. tjkvben A + 1—4 rend 1825 1, 3038 2, 3594 2, 4923 2; az 530 sz. tjkvben A + 1 rend 4617, ugyanazon tjkvben A + 2 rend 4733, 4734; az 522 sz. tjkvben A + 1. 2 rend 2880, 4262, 4263; az 529 sz. tjkvben A + 1, 2, 4, 5, 7—9, 11, 13, 14—17 rend 535, 537, 592, 1346 1, 1352 2, 1353, 2769 2, 2879/1, 3144, 3145 1, 3238 1, 3419, 3420, 3421, 3422, 3755, 4319 2, 4236 1, 4542/2, 4809 2, 4810 hr. sz. ingatlanokra az árverést 593 frt 95 kriban ezennel megállapított kiküldetési árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1897. évi október hó 6-ik napjának d. e. 10 óraja Örményszékes községében leendő megtartása nyilvános árverésen a megállapított kiküldetési árban alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333 sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnal előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró mint tkvi hatóságától.

Vizaknan, 1897. évi július hó 9-én. 1—1 1224

Vendéglő.

Alulírott Nagy-Enyeden, főtér 17-ik szám alatt levő jó forgalmu és teljesen berendezett vendéglői helyiségembe egy

borkimérőt

keresek. Akik ily üzlettel már foglalkoztak, előnyben részesülnek.

Van a helyiségben három ivó, egy lakó szoba, egy konyha, a viszonyoknak megfelelő csinos tekepálya. Bővebben értekezhetni alulírottal.

A helyiség azonnal elfoglalható.

1175 13—13

Incze István.

Az „Alsófehér várme-gyel Gazdasági Egyesület“ tulajdonát képező, a végherzsi bérbirtokon lévő három kazal

lóher-széna

(60 szekér) eladó. Ajánlatok a gazdasági egyesület titkári hivatalához (Nagy-Enyed, Magyar-utca 31. szám) nyújtandók be folyó évi október hó 15-ig.

1220 2—3